

การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติ : กรณีศึกษาพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่

อังคณา วิชิต

นักศึกษาระดับปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติ: กรณีศึกษาพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่” พบว่า พนักงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 45–49 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีตำแหน่งพนักงานบริหารงานทั่วไป มีปัจจัยทางสังคมด้านสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.95$) มีการเตรียมความพร้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.26$) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ คือ อายุ รายได้ต่อเดือน จำนวนปีก่อนเกษียณอายุ การรับรู้ข่าวสาร การมีส่วนร่วมในสังคม สัมพันธภาพในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุ และปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือร่วมกันทำนาย คือ อายุของพนักงาน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ และการมีส่วนร่วมในสังคม

คำสำคัญ : พนักงานผู้เตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุ, ปัจจัยส่วนบุคคล, ปัจจัยทางสังคม

Preretirement Preparation of Officer in the National Housing Authority : A Case Study of Officer in Head Office

Angkhana Wichit

M.A. Candidate in Social Development Management, National Institute of
Development Administration

ABSTRACT

The research on the Preretirement Preparation of Officer in the National Housing Authority: A Case Study of Officer in Head Office. The results were reported that the most of the employees were females, 45-49 years old, the education in bachelor degree and the general administrative officer. In the social factors, the employees had a high level in the relationship with family (3.95). In the retirement plans, the employee had a medium level in the overall retirement plans (3.26). The factors had associated with the retirement plans were age, salary per month, the number of before retirement, the information of the retirement plans, the public participation, the relationship with family and the social support from friends. However, the factors which could predict the retirement plans were age, the information of the retirement plans and the public participation, respectively.

Keywords : retired employees preparations, personal factors, social factors

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ อันเกิดจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ การแพทย์และความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ประชากรสูงวัยมีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่เฉพาะแต่ในประเทศไทยเท่านั้น ทั่วโลกต่างก็กำลังประสบกับสถานการณ์ผู้สูงอายุเช่นเดียวกัน การเกษียณอายุถือเป็นภาวะวิกฤติอย่างหนึ่งของชีวิต เป็นการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับอาชีพและรายได้ ผู้เกษียณอายุต้องเผชิญกับการสูญเสียตำแหน่งหน้าที่การงาน ผู้ที่มีตำแหน่งในสังคมปัจจุบันกลายเป็นคนธรรมดา ส่งผลให้บางรายมีทัศนคติที่ไม่ดี เกิดมโนทัศน์ในด้านลบ รู้สึกว่าตนเองด้อยคุณค่าลง ไร้ประโยชน์ ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้ก่อให้เกิดผลเสียต่อร่างกายและจิตใจของผู้เกษียณอายุ (ศิริรงค์ ทับสายทอง, 2530 : 221 – 222) ดังนั้นจึงควรมีการเตรียมความพร้อมตั้งแต่เนิ่น ๆ

การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่ง อันจะช่วยให้พนักงานมีความพร้อมในการดำรงชีวิตในบั้นปลายได้อย่างมีความสุข ด้วยเหตุนี้จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาาระดับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติ
2. ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และที่มีอิทธิพลหรือร่วมกันทำนาย ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติ
3. เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุให้กับพนักงานการเคหะแห่งชาติและบุคลากรในหน่วยงานอื่น ๆ

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน รายได้ต่อเดือน สถานภาพสมรส จำนวนบุตร จำนวนปีก่อนเกษียณอายุ มีความสัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่

สมมติฐานที่ 2 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ การมีส่วนร่วมในสังคม สัมพันธภาพในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน

มีความสัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติ
ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม
ก่อนเกษียณอายุการมีส่วนร่วมในสังคม สัมพันธภาพในครอบครัว และการสนับสนุนทาง
สังคมจากเพื่อนร่วมงานมีอิทธิพลหรือร่วมกันทำนาย การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ
ของพนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ใน
สำนักงานใหญ่ อายุ 40 – 60 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 1,141 คน จาก 28 หน่วยงานทำการสุ่มตัวอย่าง
จากทุกฝ่ายออกมาตามสัดส่วนเล็กน้อยของประชากรในแต่ละฝ่าย โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง
แบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากได้ตัวอย่าง ทั้งหมดจำนวน 296 ราย

2. เครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัย
ได้ปรับมาจากงานวิจัยของ ทฤษฎี ชวนไชยสิทธิ์ (2550) ทักษอร ศรีภา (2541) และสุธิดา
กิติศรวิวัฒน์ (2551) ซึ่งแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัย
ส่วนบุคคล จำนวน 8 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัจจัยทางสังคม 4 ปัจจัย และส่วนที่ 3
เป็นแบบสอบถามการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ 4 ด้าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง ณ สำนักงานการเคหะแห่งชาติ โดยการ
นำส่งแบบสอบถามให้แต่ละหน่วยงานตามจำนวน จากการเลือกตัวอย่าง ทั้งหมด 296 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Windows Version 11.5
(Statistical Package for the Social Sciences) โดยวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล
ของกลุ่มตัวอย่างโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูล
ปัจจัยทางสังคม และการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุ โดยหาคะแนนเฉลี่ย (Mean)
และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์ Point – Biserial (Point Biserial Correlation Coefficient: rpb) สำหรับ

การทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation analysis) และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือร่วมกันทำนายการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มทีละตัวแปร (Multiple regression analysis: Stepwise)

สรุปผลการศึกษา

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1) **ปัจจัยส่วนบุคคล** พบว่า พนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 296 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 61.5 มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 50.04 ปี และอยู่ในกลุ่มอายุ 45 – 49 ปี ร้อยละ 29.7 ส่วนใหญ่มีระดับวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 81.4 มีตำแหน่งปัจจุบันเป็นพนักงานบริหารทั่วไปร้อยละ 24.0 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 49,141.20 บาท และอยู่ในกลุ่มรายได้ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 32,000 บาท ร้อยละ 22.3 ส่วนใหญ่แล้วมีสถานภาพสมรสแล้วร้อยละ 72.3 มีจำนวนบุตรอยู่ในกลุ่ม 1 – 2 คน ร้อยละ 64.5 และมีจำนวนปีก่อนเกษียณอายุในกลุ่ม 10-17 ปี ร้อยละ 36.8

2) **ปัจจัยทางสังคม** พบว่า พนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.93$) ส่วนใหญ่มีการมีส่วนร่วมในสังคม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.61$) ส่วนใหญ่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) และส่วนใหญ่มีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$)

การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเตรียมความพร้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$)

การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ โดยการทดสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Point - Biserial สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ ในกรณีที่ตัวแปรหนึ่งอยู่ในระดับ Scale และอีกตัวแปรหนึ่งอยู่ในระดับ Nominal ที่มีค่าข้อมูลเป็น 0 และ 1 และทดสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ในกรณีที่มีตัวแปรอื่น ๆ ต่างจากกรณีข้างต้นที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สรุปได้ดังนี้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่ ได้แก่ อายุของพนักงาน พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุโดยรวมด้วยขนาดความสัมพันธ์ระดับต่ำ ($r = 0.22$) รายได้ต่อเดือน พบว่า รายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุโดยรวมด้วยขนาดความสัมพันธ์ระดับต่ำ ($r = 0.19$) จำนวนปีก่อนเกษียณอายุ พบว่า จำนวนปีก่อนเกษียณอายุทำงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุโดยรวมด้วยขนาดความสัมพันธ์ระดับต่ำ ($r = -0.23$) ปัจจัยการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุโดยรวมด้วยขนาดความสัมพันธ์ระดับสูง ($r = 0.61$) ปัจจัยการมีส่วนร่วมในสังคม พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ โดยรวมด้วยขนาดความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ($r = 0.48$) ปัจจัยสัมพันธภาพในครอบครัว พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ โดยรวมด้วยขนาดความสัมพันธ์ระดับต่ำ ($r = 0.20$) ปัจจัยสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานพบว่ามี ความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ โดยรวมด้วยขนาดความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ($r = 0.38$)

การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลหรือร่วมกันทำนายการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่มากที่สุด คือ ปัจจัยทางสังคมด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ ($Beta = 0.471$) รองลงมา คือ ปัจจัยทางสังคมด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ($Beta = 0.229$) และปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน ($Beta = 0.108$) ตามลำดับ โดยร่วมกันอธิบายความผันแปรของการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่ได้ร้อยละ 41.9 ($R^2 = 0.419$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากผลการศึกษาถึงลักษณะทั่วไปของพนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ใน

สำนักงานใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 296 ราย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 45 ถึง 49 ปี มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในระดับน้อยกว่าหรือเท่ากับ 32,000 บาท ตำแหน่งงานปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริหารทั่วไป และมีระยะเวลาก่อนเกษียณ 10 ถึง 17 ปี ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะงานของการเคหะแห่งชาติในสำนักงานใหญ่ ที่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นฝ่ายสนับสนุนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานโดยจะเป็นงานด้านการวิเคราะห์ การวางแผน ตลอดจนงานด้านเอกสารต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้ความละเอียดและความรอบคอบในการทำงาน ประกอบกับการเคหะแห่งชาติเป็นหน่วยงานด้านการบริการแก่ประชาชน ทำให้ส่วนใหญ่แล้วมีพนักงานเป็นเพศหญิง

การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงาน

จากผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมพนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่มีการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาถึงการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานในแต่ละด้านนั้น พบว่ามีการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุด้านร่างกายมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการใช้เวลาว่างตามด้วยด้านการเงิน และสุดท้ายด้านจิตใจ ทั้งนี้อาจพิจารณาถึงการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่ในแต่ละด้านตามลำดับ ดังนี้

1) การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุด้านร่างกาย มีระดับการเตรียมที่สูงที่สุดจากการตรวจร่างกายประจำปี เมื่อแพทย์นัดทำการตรวจจะเข้าพบแพทย์ การรับประทานผักผลไม้มากขึ้นกว่าเดิม เป็นต้น ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากหน่วยงานได้จัดให้มีโครงการตรวจสุขภาพประจำปีขึ้น และกิจกรรมการออกกำลังกายต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนในการให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพแก่พนักงาน จากเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวจึงน่าจะมีส่วนช่วยส่งเสริมให้พนักงานกลุ่มนี้ได้มีการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุด้านสุขภาพร่างกายในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ บรรลุ ศิริพานิช (2531 : 97-98) ที่กล่าวว่า ในการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ ควรหาความรู้เรื่องสุขภาพ มีการตรวจเช็คร่างกายตามกำหนด หาความรู้เรื่องโภชนาการ มีการออกกำลังกายสม่ำเสมอ ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับ จรรยา เสียงเสนาะ (2527 : 36) และยรรยง ศุภรัตน์ (2521 : 23) อีกด้วย

2) การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุด้านจิตใจ มีระดับการเตรียมที่สูงที่สุดจากการทำบุญเป็นประจำ การอ่านหนังสือเกี่ยวกับจริยธรรม เช่น คำสอนทางศาสนา

หรือหนังสือธรรมะ เป็นต้น และการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น งานผ้าป่า งานกฐิน งานบวช เป็นต้น ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ นั้นนับถือศาสนาพุทธและมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในระดับสูง ซึ่งมีส่วนในการขัดเกลาคจิตใจ มองเห็นที่สัจธรรมของ ความไม่เที่ยง ตามแนวคิดของ ปราณี จาติเกต (2535 : 54) ที่กล่าวว่า การเตรียมความพร้อม ด้านจิตใจก่อนเกษียณอายุ ควรยึดหลัก ไม่ขุ่นมัว จากความโลภ โกรธ หลง ซึ่งเป็นหลักของศาสนา

3) การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุด้านการเงิน มีระดับการเตรียมที่สูงที่สุด จากการเตรียมสะสมเงินไว้ใช้จ่ายภายหลังเกษียณอายุเป็นจำนวนที่เพียงพอ การประเมิน เกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายภายหลังการเกษียณอายุไว้แล้ว การเตรียมสะสมทรัพย์ในรูปแบบ การฝากสะสมไว้บ้างแล้ว เช่น การซื้อพันธบัตร การประกันสุขภาพ รวมถึงการเตรียมวิธี ลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือยภายหลังเกษียณอายุ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ นั้นมีสถานภาพทางเศรษฐกิจระดับปานกลาง นอกจากนี้การมีสถานภาพสมรสแล้วและมีบุตร อาจทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวมากขึ้น ทำให้มีการวางแผนด้านการเงิน และการใช้จ่ายให้มีความรอบคอบยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ ศรีเรือน แก้วกังวล (2530 : 11) ที่กล่าวว่า ผู้ที่เกษียณอายุควรมีการเตรียมพร้อมเรื่องทรัพย์สินเงินทองไว้ล่วงหน้า ตั้งแต่ วัยกลางค นตามความเหมาะสมของระดับเศรษฐกิจของตน และผลการวิจัยของ กนกวรรณ ศิลปกรรมพิเศษ (2527) อุทัยวรรณ กสานต์สกุล (2536) Warling (1995) และ Walls (1991) ที่พบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและความสมดุลของรายรับ-รายจ่าย จะส่งผลให้ผู้เกษียณอายุ มีความพอใจในชีวิต และช่วยในการปรับตัวภายหลังการเกษียณอายุด้วย

4) การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ ด้านการใช้เวลาว่าง มีการเตรียมความพร้อม ก่อนเกษียณอายุด้านมีเวลาไปพักผ่อนตามสถานที่ต่าง ๆ มากขึ้นภายหลังเกษียณอายุ มีเวลา ไปเยี่ยมญาติ - พี่น้องมากขึ้น รวมถึงมีการเตรียมทำงานอดิเรกภายหลังเกษียณอายุไว้แล้ว ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่มีภาระหน้าที่ การงานและข้อจำกัดในด้านเวลา และมีภูมิลำเนาเดิมเป็นคนต่างจังหวัดจึงมีความต้องการ ที่จะไปพักผ่อน หรือเยี่ยมญาติ - พี่น้องเมื่อเกษียณอายุแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรกุล เจนอบรม (2534 : 61) ที่กล่าวว่า ในการใช้เวลาว่างนั้น ควรทำงานอดิเรก การท่องเที่ยว หรือการพบปะสังสรรค์กับบุคคลในหลายระดับ ไม่ว่าจะ เป็น ญาติพี่น้อง หรือเพื่อนสนิท ซึ่งจะช่วยในการปรับตัวด้านอารมณ์และสังคมเป็นอย่างดี และเป็นการทดแทนบทบาทที่เสียไป จากการไม่ได้ทำงานเหมือนเดิม

การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานโดยภาพรวม ด้านร่างกาย จิตใจ ด้านการเงิน ด้านการใช้เวลาว่าง พบว่า อายุ รายได้ จำนวนปีก่อนเกษียณอายุ ปัจจัยทางสังคมด้านการรับรู้ข่าวสารฯ ปัจจัยทางสังคมด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ปัจจัยสังคมด้านสัมพันธ์ภาพในครอบครัว และปัจจัยสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงาน ในทุก ๆ ด้าน ยกเว้นรายได้ ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานด้านจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาดา วิมลวัตรเวที (2543 : 129-160) ที่พบว่า อายุ รายได้ที่ต่างกัน มีผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุหรือกล่าวอีกนัยว่ามีความสัมพันธ์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุการทำงานบุคลากรของมหาวิทยาลัยของรัฐ และจากงานวิจัยของ ดวงจันทร์ บุญรอดชู (2540 : 126) ที่พบว่า ระยะเวลาก่อนเกษียณอายุ สัมพันธ์ภาพในครอบครัว สัมพันธ์ภาพกับเพื่อน และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการ

การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลหรือร่วมกันทำนายการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ ได้แยกประเด็นการอภิปรายผลตามปัจจัยหรือตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลหรือร่วมกันทำนายการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุดังนี้

1) ปัจจัยทางสังคมด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุในทุก ๆ ด้าน ทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีโอกาสดำเนินการพบปะพูดคุยปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันระหว่างสมาชิกในครอบครัวและญาติพี่น้องค่อนข้างสูง ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาที่ค่อนข้างสูงและมีพื้นฐานการสืบค้นข่าวสารด้านการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุสูง จึงน่าจะมีส่วนช่วยให้การรับรู้ข่าวสารได้ดีขึ้นซึ่งเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ อีวาน (Evan, 1984 : 369) และแอทลีย์ (Atchley, 1976 : 32) ที่กล่าวว่า หากบุคคลได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นซึ่งกันและกันเกี่ยวกับเรื่องการเกษียณอายุกับสมาชิกในครอบครัวและญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงาน และเพื่อนร่วมกิจกรรมทางสังคม ตลอดจนการมีโอกาสได้พบปะสนทนากับผู้เกษียณหรือได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ก็จะทำให้บุคคลมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้สามารถเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุได้ดีขึ้น

2) ปัจจัยทางสังคมด้านการมีส่วนร่วมในสังคม พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานใน 3 ด้านคือ ด้านจิตใจ และด้านการใช้เวลาว่าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่เกือบทั้งหมดนั้น มีช่วงอายุที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งมีส่วนในการสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมในสังคมได้ง่าย โดยพบว่ามี การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัย และวัยเดียวกันและเข้าร่วมกิจกรรมพบปะสร้างสรรค์ระหว่างผู้ที่กำลังจะเกษียณอายุและผู้ที่เกษียณอายุไปแล้วมีอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งมีส่วนช่วยให้ปัจจัยทางสังคมด้านการมีส่วนร่วมในสังคมของพนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่เป็นไปได้ด้วยดี และการมีส่วนร่วมในสังคมดังกล่าว นับว่าเป็นส่วนที่สำคัญในการวางแผนเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของคุณคตามแนวคิดของ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2530 : 258) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในสังคม มีความสำคัญและจำเป็นมากสำหรับผู้เกษียณเพราะภายหลังการเกษียณไปแล้วจะมีเวลาว่างมาก เนื่องจากหยุดงานประจำ ถ้าผู้เกษียณไม่วางแผนล่วงหน้าว่าจะใช้เวลาว่างที่เหลืออย่างไร ก็จะมีผลทำลายชีวิตของตนเองได้ หรือทำให้จิตใจห่อเหี่ยว และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงจันทร์ บุญรอดสุข (2540 : 126) ที่พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมเกษียณอายุของข้าราชการกระทรวงสาธารณสุข

3) ปัจจัยทางสังคมด้านสัมพันธภาพในครอบครัว พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์มี 2 ด้านคือ ปัจจัยด้านการเงิน และปัจจัยด้านจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับการวางแผนเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุด้านจิตใจและด้านการเงินของคุณคตามแนวคิดของ อีวาน (Evan, 1984 : 368) ที่สนับสนุนว่า การมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวนั้นมีผลต่อการวางแผนเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุและการตัดสินใจเกษียณของคุณคและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมา เลหาพูนรังสี (2534) ที่พบว่า สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวนั้นส่งผลต่อการปรับตัวภายหลังเกษียณอายุของข้าราชการ เนื่องจากมีโอกาสในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันกับสมาชิกในครอบครัวและญาติพี่น้อง

4) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน พบว่าด้านการเงิน โดยภาพรวม และด้านการใช้เวลาว่างเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานซึ่งพนักงานเกือบทั้งหมดมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีตำแหน่งปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป จากเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้ อาจมีส่วนช่วยให้ระดับรายได้ต่อเดือนของพนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่อยู่ในระดับสูง และการมีระดับรายได้สูงก็นับว่าเป็นส่วนที่สำคัญในการวางแผนเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของคุณค

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศรีเรือน แก้วกังวาน (2530 : 11) ที่กล่าวว่า ผู้ที่เกษียณอายุควรมีการเตรียมพร้อมก่อนเกษียณอายุเรื่องทรัพย์สินเงินทองไว้ล่วงหน้าตั้งแต่วัยกลางคนตามความเหมาะสมกับลักษณะอาชีพของบุคคล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาดา วิมลวัตรเวที (2543 : 129 - 160) ที่กล่าวว่า ระดับรายได้ต่อเดือนมีผลต่อเจตคติการเกษียณและการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุการทำงาน

5) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านตำแหน่งปัจจุบัน พบว่า ด้านการใช้เวลาวางเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่โดยส่วนใหญ่แล้วมีวุฒิการศึกษาสูงสุดตั้งแต่ระดับปริญญาตรีเป็นต้นไป มีรายได้ต่อเดือนสูง ซึ่งมีส่วนทำให้พนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติงานในสำนักงานใหญ่มีตำแหน่งปัจจุบันอยู่ในค่าระดับต่ำ (อาทิเช่น พนักงานวิเคราะห์นโยบายและแผนพนักงานการเงินและบัญชี สถาปนิก เป็นต้น) ซึ่งสอดคล้องกับธาดา วิมลวัตรเวที (2543 : 129 - 160) ที่พบว่า ลักษณะสายงานตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันมีผลต่อการเริ่มวางแผนเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1) ศึกษาการวางแผนการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของบุคลากรในแต่ละกลุ่มเปรียบเทียบ เช่น กลุ่มบริหาร และกลุ่มปฏิบัติการ และอาจศึกษาเจาะลึกลงไปในรายละเอียดของการเตรียมความพร้อมในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ด้านสุขภาพและการประกันสุขภาพด้านที่อยู่อาศัยด้านการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2) ศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุการทำงาน ด้วยสมการความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลโดยตรง หรือโดยอ้อม ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุการทำงาน

3) ควรมีการติดตามประเมินผลการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่ ทั้งระยะก่อนเกษียณและภายหลังเกษียณ เพื่อติดตามผลระยะยาวถึงการใช้ชีวิตภายหลังเกษียณอายุการทำงานด้วย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติ : กรณีศึกษาพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ด้วยการสนับสนุนจากทุนในการทำวิทยานิพนธ์ จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้ความกรุณาสละเวลาในการตรวจสอบความถูกต้องของวิทยานิพนธ์พร้อมให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ อีกทั้งขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สากร จรรย์วิทยานนท์ ประธานกรรมการสอบ และ ดร.สมชาย ปัญญาเจริญ กรรมการสอบ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ รวมทั้งขอขอบคุณคณะผู้บริหารและพนักงานการเคหะแห่งชาติในสำนักงานใหญ่ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

References

- Kanokwan Sillapakamphiset. (1984). *Factors Effecting Self-Adaptation of Retired People in Muang district and Yai district.* (Master's thesis, Mahidol University)
- Janya Siangsanor. (1984). *For Happiness in Elder Ages.* Health and Hygiene Journal, 7(12), 36-39
- Duangjan Boonrodchu. (1997). *Factors Effecting the Preparation for Retirement: A Case Study of Ministry of Public Health Officers.* (Master's thesis, NIDA)
- Thayanat Chuanchaiyasit. (2007). *The Preparation Patterns toward Retirement: A Case Study of Private School in The Secondary Educational Service Area Office 3, Nonthaburi.* (M.A.Thesis in Applied Social Sciences Sukhothai Thammathirat Open University).
- Taksaon Sripha. (1998). *Factors Related to the Retirement Preparation of Provincial Police Region 1 Officers.* (Master's Thesis, Applied Sociology, Kasetsart University).
- Thada Wimolwatwethi. (2000). *A Research Report on Retirement Preparation of Government University Officers.* Mor.Por.Thor.: Mor.Por.Phor
- Banlu Siriphanich. (1988). *Healthy-Long-life Elderly's Behaviors and Ways of Living.* Bangkok: Mor.Por.Phor.
- Benjama Laopoonrangsi. (1991). *The Relationship of Self-Preparation toward*

- Retirement and Self-Adaptation of Civil Officers in Nakorn Ratchasima province.* (Master's thesis. Nakorn Phatom. Mahidol University).
- Pranee Jatiket and Pikulthip Hongher. (1992). *Professional Nursing Laws*. Bangkok: Faculty of Nursing, Mahidol University.
- Yanyong Suttharat. (1978). Retirement Preparation. *Health Journal*, 6 (September), 65-68
- Sriruen Kaewkangwan. (1987). *Developmental Psychology*. (Fourth Edition). Bangkok: Charoenpol
- Sirang Tabsaithong. (1987). *Adult Psychology*. Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Surakul Jenobrom. (1991). *Gerontology*. Bangkok: Non-Formal Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Sutthida Kitisiworaphan. (2010). *Social Psychological Factors toward Retirement Preparation Behaviors of Teachers under the Secondary Educational Service Area Office 1*. (Master's Thesis, Applied Behavioral Science Research, Srinakharinwirot University)
- Uthaiwan Kasansakul. (1992). *Factors Effecting Life Satisfaction of Older People: A Case Study of Retired Officers of Ministry of Interior*. (Master's Thesis, NIDA).
- Evan, Linda, David I. Ekerdt and Raymond Bosse. (1984). Proximity to Retirement and Anticipatory Involvement: Finding From the Normative Aging study. *Journal of Gerontology*, 40, 368-374.
- Walls, Stanly N. (1991) *A Causal Model of Life Satisfaction during Retirement*. Dissertation, Counseling and Personnel Services, Memphis State University.
- Warling, Ellen Catherine. (1995). *Quality of life and Level of Satisfaction of migrant Retirees in the Town of Cobourg (Ontario)*. Master Thesis, Graduate Programme in Geography, York University.